

Journal of Analytic Divinity
International Refereed Journal

E-ISSN: 2602-3792

Haziran/June, 2020/ 4 (1): ss-pp 116/134

Ergen ve Genç Sığınmacıların “Türkiye” Algısı

The Perception of Turkey of Adolescent and Young Adult Asylum-Seekers

Kemal Coşkun

Dr. Milli Eğitim Bakanlığı, Mamak Anadolu İmam Hatip Lisesi,
Ministry of National Education, Mamak Anatolian Imam Hatip High School
Ankara-Turkey, kemalcoskun82@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4363-6338>

Ali Ermiş

Milli Eğitim Bakanlığı, Mamak Anadolu İmam Hatip Lisesi
Ministry of National Education, Mamak Anatolian Imam Hatip High School
Ankara-Turkey, aliermis0620@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3955-4716>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: Mart/ March 2020

Kabul Tarihi / Date Accepted: Mayıs/ May 2020

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Haziran /15 June 2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Yaz-Haziran / Summer-June

DOI: <https://doi.org/10.46595/jad.699474>

Cite as / Atıf: Coşkun, Kemal-Ermiş, Ali. “Ergen ve Genç Sığınmacıların “Türkiye” Algısı”. *Journal of Analytic Divinity*, 4/1 (June 2020): 116-134.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/jad> | **e-mail to:** editorjand@gmail.com

Copyright © Published by Özcan Güngör, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi / Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Islamic Studies, Ankara-Turkey. Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

Öz

Bu araştırmada, yakın tarihte Türkiye’ye yapılan ve olağan üstü şekilde artış gösteren göçler ele alınmıştır. Çalışmanın amacı, Türkiye’deki sığınmacıların zihinlerinde oluşmuş Türk imajını ve Türkiye algısını ölçmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Mamak ve Altındağ ilçelerinde yaşayan, 14-27 yaş arası 156 sığınmacı ergen ve genç oluşturmaktadır. Bu araştırmada verileri toplamak için Survey (anket) metodu kullanılmıştır. Verilerin analizi için betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Katılımcıların büyük kısmını Irak ve Suriyeli gençler oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu, 2010 yılı itibariyle Arap dünyasında yaşanan ve “Arap Baharı” olarak adlandırılan halk hareketleri sonrasında Türkiye’ye göç etmişlerdir. Çalışma sonuçları göstermiştir ki, sığınmacıların % 86,9’u Türkiye dışında bir ülkeye göç etmek istememektedir. Ayrıca sığınmacılar Türkleri en çok çalışkan ve dindar olarak değerlendirmiştir. Genellikle sığınmacılar, Türkiye üzerine olumlu metaforlar üretmişlerdir. Olumsuz metaforlar çoğunlukla Iraklı sığınmacılar tarafından üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Ergen ve Genç Sığınmacılar, Türkiye Algısı, Göç

Abstract

In this research, recent migrations to Turkey, which have remarkably increased, are discussed. The purpose of the current study is to evaluate the image of Turkish and the perception of Turkey formed in the minds of asylum-seekers in Turkey. The study sample comprises of 156 people aged between 14 and 27 years old in Mamak and Altındağ counties of Ankara. The current study employed a survey process to gather data from the participants. The data were analyzed using descriptive analysis methods. Most of the participants were young people from Iraq and Syria. As of 2010, a great majority of the participants migrated to Turkey following the civil commotion called "Arab Springs" in the Arab World. The study results illustrated that 86,9 percentage of the participants do not want to migrate to another country outside of Turkey. Also, the asylum-seekers regard Turkish people as hardworking and religious. Generally, the asylum seekers, have produced positive metaphors on Turkey. Negative metaphors are mostly produced by Iraqi asylum seekers.

Keywords: Sociology of Religion, Adolescent and Young Adult Asylum-Seekers, Turkey Perception, Migration

Giriş

İnsanlar, tarih boyunca çeşitli nedenlerden dolayı yer değiştirmek zorunda kalmışlardır. Bu nedenleri, para kazanma, eğitim, ülkedeki iç karışıklık veya savaş vs. olarak sıralayabiliriz. Muhakkak ki bunlar içerisinde en zor olanı son saydığımız nedendir. Bu, sahip olduğun anıları, duyguları, büyüdüğün toprakları vs. her şeyi arkaya bile bakmadan bırakarak gitmek anlamına gelir. Bundan dolayı bir ülkedeki savaş veya iç karışıklık, doğrudan ya da dolaylı olarak yaşlı, genç, çocuk dinlemeden ülkenin tamamını etkilemektedir. Bu etkilenmeden psikolojik, ekonomik, sosyal ve dini hayatta nasibini almaktadır.

Göçler, bireysel, aile veya kitlesel olarak gerçekleşir. Bireyin göç etmesi daha çok şahsi olabilir. Kendi istek ve arzularından kaynaklanan durumlar bireyin karar almasını etkilemektedir. Aile olarak en başta ekonomi, kan davası, gelecek kaygısı gibi nedenler göç etmeyi gerektirmektedir. Fakat kitlesel göç, bunların en sıkıntılı olanıdır. Ülke genelinde bu sıkıntının yaşandığını ve herkesin de bundan zarar gördüğünü göstermektedir. Son yıllarda herkesin yakinen takip ettiği ülke olan Suriye buna örnek olarak verilebilir.

Göç olgusu, sacayağı metaforunda olduğu gibi 3 aşamada anlaşılır. Yola çıkılan yer, varılan yer ve kalma ya da yer değiştirme arzusu. Bu yönüyle araştırmanın genel amacı, çeşitli nedenlerden dolayı Türkiye'ye göç etmiş ve burada yaşamaya başlayan ergen ve genç sığınmacıların, farklı analizler yoluyla, Türkiye algılarını anlamak ve yorumlamaktır. Araştırma ayrıca ergen ve genç sığınmacıları Türkiye'ye bağlayan ya da Türkiye'den koparan kişisel ya da sosyal etkenleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırma aşağıdaki sorulara cevap aramaktadır?

1. Türkiye'de yaşayan sığınmacılar, buradaki varlıklarını bir zorunluluk mu yoksa tercih olarak mı görmektedir?
2. Sığınmacılar için Türkiye'de yaşamının avantajları nelerdir ve kendilerinin Türk insanına olan bakışları ne yöndedir?
3. Türk halkının sığınmacılara ilk yıllarda yaptığı ekonomik destekler sürmekte midir?
4. Sığınmacılar "Türkiye" kavramına ilişkin algılarını hangi metaforlar ile açıklamaktadır?

Kavramsal Çerçeve

Göç

Göç olgusunun tanımını yapmanın zorluğu, bunun birçok disiplinle yakından ilgili olmasındandır. Yani göç olgusunu, tarihten, sosyolojiden, ekonomiden veya siyasetten bağımsız düşünemeyiz. Bundan dolayı farklı bağlamlarda tanımları yapılmıştır (Özyakışır, 2013:5). Göç, kesin olarak bir yerden bir yere gitmektir. TDK (Türk Dil Kurumu) sözlüğünde; toplumsal, ekonomik veya siyasi olaylardan dolayı bir ülkeden başka bir ülkeye gitme, taşınma, hicret olarak tanımlanmıştır (TDK, 20.02.2020).

İki ana grup olarak göç tanımı olduğunu söyleyebiliriz. İlkinde fiziksel bir hareketlilik görülürken, diğerinde ise toplumsal sonuçları olan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Bal, 2011: 92).

Demirel'e göre ise göç; algıdaki değişim ile başlayan, mekânda yer değiştirme ile devam eden ve varılan yere uyumla tamamlanan bir süreçler bütünüdür. Göç, şartların insan algısında meydana getirdiği istekli ya da istek dışı güdülenmelerin, mekânda yer değiştirme amacıyla harekete dönüşümü ile başlar. Mekânda yer değiştirme, konaklama ve yerleşme aşamalarıyla devam eder. Göç olgusunun nihai aşaması varılan yere uyum sağlamaktır; çünkü vardığı yere uyum sağlayamamış birey, potansiyel bir göçmendir. İlk fırsatta tekrar yer değiştirecektir. Göçün temel nedenlerine inebilmek için, göçe yönelen bireyin davranış sürecinin iyiden iyiye incelenmesi gerekir (Demirel, 2004: 7-8).

Ergenlik

Latince 'adolescere' fiilinden türetilen 'adolescent' kelimesi, 'Ergen' olarak çevrilmiştir. Bu kelime, yapısı gereği olmuş bitmiş bir durumu değil halen devam eden bir süreci göstermektedir. Ergenlik dönemi bireyde çabuk ve sürekli bir değişimi belirtmektedir (Hurlock, 1987: 128; Kula, 2002: 31). Yine bu dönemde tutarsız tepkiler ve yoğun yaşanan duygular söz konusudur. Konuyla ilgili ilk olarak 1900'lü yıllarda başlayan çalışmalar, daha sonra hızla artmaya başlamıştır. İlk çalışma, G. S. Hall tarafından 1904 yılında yazılan 'Adolescence' adlı bir kitaptır (Dinçel, 2006: 12).

Ergenlik, biyolojik, psikolojik, bilişsel ve sosyal alanlarda değişimin olduğu, cinsiyet özelliklerinin kazanılmaya başlandığı, soyut düşüncelerin belirginleştiği ve sorumluluk alınmaya başlandığı geçiş dönemi olarak ifade edilmektedir (Senemoğlu, 1997: 56-57; Selçuk, 2004: 37). UNESCO ergenliği; rahatlık isteğinin aksiyona, çekimserliğinde cesarete yerini bıraktığı dönem olarak vurgulamıştır (Balat ve Akman, 2006: 1). Ayrıca en keskin değişimler ile bocalamaların olduğu bir zaman dilimidir (Bahadır, 1994: 13). Hayal kırıklığı ergenlerde çok sık rastlanır (Arıkan vd, 2013: 53-101).

Ergenliğin, yetişkinliğe bir geçiş dönemi olduğu söylenebilir (Steinberg, 2007: 22; Steiner ve Feldman, 2008: 20). Ayrıca tanımlara bakıldığında kesinlik olmadığı ve hepsinin bir öngörü olduğu görülmektedir (Atkinson vd, 2008: 108). Kısaca ergenliği; bireyin aklında, vücudunda, psikolojik özelliklerinde yaşanan değişimler ve etkileşimler olarak ele alabiliriz (Ermiş, 2019: 44).

Genç

Genç kelimesinin kökeni farsça olmakla beraber hazine veya define anlamlarına gelmektedir (Develioğlu, 1970). Kavram olarak 19.yy'da ortaya çıktığı bilinmekle birlikte gençlik ile ilgili ilk çalışmaların ve kurumların bu zamanda belirginleşmeye başladığı söylenebilir (Can, 2013: 24-30). Yaş olarak baktığımızda ihtiyarlığın zıttı ve kendini dinç hissedenlere mecazen söylendiği de görülmektedir (Türk Dil Kurumu, 2009). Dahası kavram olarak dinamik bir yapıya sahiptir (Gür ve Dalmış, 2012: 15). Sözlük anlamına bakacak olursak gerçek manada bir ulusun geleceği anlamını taşımaktadır.

Gençlerin bedeni ve psikolojik zindeliğinin yerinde olması, onların daha verimli yaşam sürmesini sağlamaktadır (Şener, 2013: 13). Bağımlılıktan, kaygıdan, stresten ne kadar uzak olurlarsa gelişimleri de o denli faydalı seyrederek. Dünya genelindeki gelişen teknolojinin özellikle gençler arasında zararlı tarafı daha belirgin görülmektedir. Üretmeden, sosyal ilişkilerden ve hayata tutunabilmekten uzak bambaşka bir dünya oluşturmaktadırlar. Bu dünyadan çıkabilenler kendilerini kurtarıırken, çıkamayanlar maalesef büyük bir çıkmaza girmektedir. Ayrıca genç, ortaçağ veya geleneksel çağda herhangi bir ifade etmezken günümüz metalaşan dünyasında her zaman ön planda tutulmaktadır. Bunun sebebinin kapitalizmden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çoğunlukla ülkelerindeki iç savaş sebebiyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan sığınmacıların, yaşadıkları süre boyunca zihinlerinde oluşmuş Türk imajını ve Türkiye algısını ölçmeyi konu edinen bu çalışmanın modelini "Tarama Modeli" olarak ifade edebiliriz. Bahsedilen model, geçmişte olmuş ya da günümüzde olmayı sürdüren bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 1999: 79). Katılımcıların araştırmaya konu olan özellikleri, farklı kategoriler üzerinde yapılan çoğunlukla nicel, bazı sorularda ise nitel tekniklerle analiz edilmeye çalışılmış, bunun için Survey (anket) metodu kullanılmıştır (Karasar, 1999: 80).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Mamak ve Altındağ ilçelerinde yaşayan, 14-27 yaş arası 156 sığınmacı ergen ve genç oluşturmaktadır. Katılımcıların sosyal profili aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Cinsiyet

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	95	60,9
Erkek	61	39,1
Total	156	100,0

Yukarıdaki tabloya göre, çalışma grubunun çoğunluğunu 95 kişi (% 60,9) ile kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 2. Yaş

Yaşınız	Frekans	Yüzde
14	13	9,2
15	19	13,4
16	31	21,8
17	28	19,7
18	18	12,7
19	9	6,3
20	3	2,1
21	3	2,1
22	1	,7
23	5	3,5
24	4	2,8
27	8	5,6
Total	142	100,0

Tablo 2'deki dağılıma bakıldığında, en yüksek frekansa sahip yaş grubunun 16 (31 Kişi), en düşük frekansa sahip yaş grubunun ise 22 (1 Kişi) olduğu görülmektedir. 15-18 yaş aralığındaki katılımcılar, toplam sayının % 67,6'sini oluşturmaktadır.

Tablo 3. Anavatan

Hangi Ülkeden Geldiniz?	Frekans	Yüzde
Suriye	50	32,3
Irak	95	61,3
Afganistan	7	4,5
Diğer	3	1,9
Total	155	100,0

Yukarıdaki tabloya göre katılımcıların büyük kısmını Irak ve Suriyeli gençler oluşturmaktadır. Türkiye'deki sığınmacıların çoğunluğunun Suriyeli ve Iraklılardan oluştuğu düşünülürse çalışma grubunun normal bir dağılıma sahip olduğu kabul edilecektir.

Tablo 4. Göç Sebebi

Türkiye'ye neden geldiniz?	Frekans	Yüzde
Ülkemdeki Savaş	109	70,8
Eğitim	29	18,8
İş ve Çalışma	8	5,2
Diğer	8	5,2
Total	154	100,0

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların büyük oranda ülkelerindeki iç savaş (% 70,8) sebebiyle Türkiye'ye göç ettikleri anlaşılmaktadır. 2010 yılı itibariyle Arap dünyasında yaşanan ve "Arap Baharı" olarak adlandırılan halk hareketleri gerçekleşmiştir. Sonrasında Irak ve Suriye gibi ülkelerde iç çatışmalar yaşanmış ve hala yaşanmaktadır. Bu olaylar dolayısıyla Türkiye'ye yapılan göçler göz önüne alındığında tablo 4'teki dağılımın homojen bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Türkiye'ye Geliş Tarihi

Kaç Türkiye'de Yaşıyorsunuz?	Yıldır	Frekans	Yüzde
1-3		60	38,5
4-6		87	55,8
7 ve Üstü		9	5,8
Total		156	100,0

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çalışma grubunun sadece % 5,8'nin Türkiye'de bulunduğu yılın 7 ve üstü olduğu görülmektedir. Bu veriler katılımcıların ülkelerindeki siyasi kavgaların ve iç çatışmaların başladığı tarihlerden sonra Türkiye'ye göç ettiği bilgileriyle örtüşmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada kullanılan anket formu, 2019 Aralık ve 2020 yılı Ocak aylarında Ankara ili Mamak ve Altındağ ilçelerinde yaşayan ergen ve genç yaş kategorisindeki sığınmacılara uygulandı. Anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde olgusal sorular (cinsiyet, yaş, göç ettiği ülke, Türkiye'ye geliş nedeni ve burada bulunma süresi) yer almaktadır.

2. Bölümde ise sığınmacıların Türkiye'deki yaşantılarını, buradan beklentilerini ve Türk halkına bakışını keşfetmeye çalışan yapılandırılmış cevap kategorilerinden oluşmuş 3 soru ve 1 açık uçlu soru yer almaktadır. Bu sayede katılımcılar, yaşadıkları bu toprakların insanları ve imkânları üzerine düşünmeye sevk edilmiş, son bölümdeki soruya hazırlanmalarına imkân verilmiştir.

3. Bölümde ise katılımcılara "Türkiye ..... gibidir. Çünkü ....." sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan Türkiye ile ilgili bir metafor üretmeleri istenmiş, bu sayede onların zihinlerindeki "Türkiye" algısı keşfedilmeye çalışılmıştır. Zira göç olgusu basit bir yer değiştirme olmayıp, beraberinde gidilen ve gelinen yer hakkında duygusal ve bilişsel boyutta değişimleri de taşımaktadır.

Verilerin toplanmasında çalışma grubunun sosyo-demografik özellikleri dolayısıyla bazı zorluklar yaşanmıştır. Bunların başında dil ve güven sorunu gelmektedir. Katılımcıların bir kısmı Türkçeyi çok zor konuşmakta, diğer bir kısmı ise Türkçe bilmekle beraber soruları anlamakta ve cevapları ifade etmekte güçlükler yaşamaktaydı. Bu sebeple anketlerin uygulanmasında Türkçeyi iyi bilen Iraklı ve Suriyeli kişilerden yardım alınmıştır. Yardımcılar (anketörler) mahallelerinde yaşayan sığınmacıların evlerine, işyerlerine ya da kurslarına giderek bu anket formlarını uygulamışlar, böylece aradaki dil ve güven sorunu büyük oranda aşılmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Bu araştırmada verilerin analizi için betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanabildiği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak ta sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239).

2. bölümün ilk sorusunda katılımcılara "Türkiye dışında bir ülkeye göç etmek ister miydiniz, nedenini birkaç cümleyle açıklayınız?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya 122 katılımcı "evet" ya da "hayır" şeklinde cevap vermiştir. Yanıtlar SPSS programına girilerek frekans ve yüzdeleri alınmıştır. Sorunun 2. kısmından elde edilen veriler doğrudan alıntılar şeklinde verilmiş ve bu sayede okuyucuya ortaya çıkan bulguları temsil eden çarpıcı ifadelere doğrudan ulaşma fırsatı verilmek istenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 392).

2. soruda katılımcılara, "Türkiye'deki komşuluk ve yardımlaşma ilişkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş, cevaplar 5 grup olarak yapılandırılmıştır. Soruya 150 katılımcıdan cevap alınmış, elde edilen veriler SPSS programına girilerek frekans ve yüzdeleri alınmıştır.

3. soruda katılımcılara, "Türkiye'de yaşamının avantajları nelerdir, sizlere neler kazandırdı?" sorusu yöneltilmiş ve en büyük kazanıma 5, en düşük kazanıma 1 verecek şekilde sıralamaları istenmiştir. Bu soruda bazı katılımcıların birkaç cevap maddesine aynı puanı verdikleri, kimilerinin ise bazı maddelere hiç puan vermedikleri tespit edilmiş, bu sebeple onların yanıtları değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. 133 Katılımcının verdiği cevap SPSS programına girilmiş ve tüm katılımcıların her cevap maddesinden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalamaları tablo halinde sunulmuştur. Bu sorudan bir cevap maddesinin alabileceği en yüksek ortalama "5", en düşük ortalama ise "1" dir.

4. soruda katılımcılara “Türk insanında gördüğünüz temel özellikleri yüksekten düşüğe doğru sıralayınız.” sorusu yöneltilmiş ve en çok görülen özelliğe 7, en düşüğe 1 olacak şekilde sıralamaları istenmiştir. Cevap maddelerinde 7 özellikten 5’i olumlu, 2’si ise olumsuz ifadeler şeklinde anket formunda yer almıştır. Bu soruda da bazı katılımcıların birkaç cevap maddesine aynı puanı verdikleri, kimilerinin ise bazı maddelere hiç puan vermedikleri tespit edilmiş, bu sebeple onların yanıtları değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. 124 katılımcının verdiği cevap SPSS programına girilmiş ve tüm katılımcıların her cevap maddesinden aldıkları toplam puanların aritmetik ortalamaları tablo halinde sunulmuştur. Bu sorudaki bir cevap maddesinden alınabilecek en yüksek ortalama “7”, en düşük ortalama ise “1” dir.

3. bölümde veriler nitel araştırmaya dayalı olarak içerik analizi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizi; bir metin içindeki kavramların, deyimlerin veya cümlelerin varlıklarını belirlemek, onları sayıya dökmek için kullanılır. Yöntem olarak ise kategori içindeki benzerlik ya da farklara vurgu yapmasıyla ve metin içindeki gizli ve açık içeriği ele almasıyla bilinir (Kızıltepe, 2015: 253-254). Bu teknik, iletişimin içeriği açısından sosyal bilimlerde sıkça kullanılan gözde bir yöntemdir (Kızıltepe, 2015: 263).

Bu bölümde katılımcılardan “Türkiye” kavramıyla ilgili metafor üretmeleri istenmiştir. Toplanan metaforlar, araştırmacılar tarafından okunmuş, metafor mantığına uymayan ya da kendisine yüklenen anlam (“niçin” ya da “neden” sorusuna verilen cevap) ile arasında tamamlayıcı, açıklayıcı bir ilişki bulunmayan metaforlar değerlendirmeye dâhil edilmemiştir. Alfabetik sıraya konulan metaforlar kodlanmıştır. Sonuç olarak 119 katılımcı 56 metafor üretmiştir. Veriler, kullanılan metaforların benzerlik ve farklılıklarına, içerdiği açık ya da gizli içeriğe göre kategorileştirilme ve adlandırılma aşamalarından geçmiştir. Verilerin analizinde, 4 “Türkiye” kategorisi oluşturulmuştur. Kategorileri temsil eden metaforların frekans ve yüzdeleri tablo içerisinde verilmiştir. Bu çerçevede öncelikle literatür taranmış, Yıldırım ve Şimşek’in (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 210-225) kategori oluşturma biçimlerinden faydalanılmıştır.

Mecazı, betimsel anlamda güçlü kılan yön, mecazın kendisi olduğu kadar, o mecaza yüklenen anlamdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 210). Bu çerçevede katılımcılardan, niçin bu metoforu ürettiklerini bir ya da birkaç cümleyle izah etmeleri istenmiştir. Alınan yanıtlar, doğrudan alıntılar şeklinde kategorilerin altında verilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, soru bazlı olarak nicel ve nitel araştırmaya dayalı analizler yapılmıştır. Son soruda Türkiye’de yaşayan ergen ve genç sığınmacıların “Türkiye” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorize edilerek analiz edilmiştir. Her kategorinin sonunda o kategoriye ait örnek doğrudan alıntılar verilerek, cümlelerin sonuna sığınmacının geldiği ülke, cinsiyeti ve yaşı parantez içerisinde verilmiştir.

Tablo 6 "Türkiye dışında bir ülkeye göç etmek ister miydiniz, nedenini birkaç cümleyle açıklayınız?"

	Frekans	Yüzde
Evet	16	13,1
Hayır	106	86,9
Total	122	100,0

Yukarıdaki tabloya bakıldığında, sığınmacıların çoğunluğunun Türkiye dışında bir ülkeye göç etmek istemediği anlaşılmaktadır. Bunun sebeplerini katılımcıların kendi yanıtlarıyla anlamak daha kolay olacaktır.

1. Hayır, çünkü gelecek zamanda her şey daha iyi olacak. (Irak, 20, E)
2. Hayır, ben burayı sevdim. (Irak, 16, E)
3. Hayır, çünkü buradaki eğitimi beğeniyorum. (Irak, 18, E,)
4. Hayır, Türkmen olduğum için Türkiye'yi seçtim. (Irak, 19, E)
5. Hayır, çünkü burası İslam devleti. (Irak, 18, E)
6. Hayır, çünkü hem din hem de karşı taraftaki insanlar açısından daha iyisini bulmak zor, bir de sınır komşumuz olması. (Suriye, 17, E)
7. Hayır, ben ülkeme geri dönmek isterdim. (Irak, K)
8. Hayır, bize ve dilimize en yakın olan Türkiye. (Irak, 17, K)
9. Hayır, Suriye'de kalmak isterdim. (Suriye, K)
10. Hayır, çünkü Suriye'ye en yakın ülke. (Suriye, 14, K)
11. Hayır, sadece Suriye'ye gitmek isterdim. (Suriye, 15, K)
12. Hayır, İslami bir ortam istedik. (Afganistan, 17, K)
13. Hayır, çünkü başka ülkelerde Müslüman yok ve İslam dini yok. (Irak, 16, K)
14. Evet, çünkü buradaki insanlarla iyi bir bağ kuramadım. (Suriye, 16, K)
15. Evet, özgürlük için. (Irak, 19, E)
16. Evet, Almanya'ya gitmek isterdim, oradaki hastaneler iyi. Neden diye soracak olursanız babam hasta. (Suriye, 16, E)
17. Evet, başka milletleri tanımak için. (Irak, 16, E)
18. Evet, bir Arap ülkesi olmasını isterdim, dil aynı olduğu için. (Suriye, 17, E)
19. Evet, çünkü Türkiye ekonomisi onun için yaşamaya elverişli değil. (Fas, 27, K)
20. Evet, isterim çünkü Türkiye'de iş ve kalıcı oturma yok. (Somali, 23, K)
21. Evet, biz nankör olmamalıyız ve hakkı konuşmak gerekiyor, Türkiye'nin yaptığı iyilikleri unutmayacağız ama aynı anda rahat değiliz. Suriyelilerin çok sıkıntıları var. (Suriye, 17, K)
22. Evet, çünkü Türkiye'de hiç akrabam yok. (Suriye, 14, K)
23. Evet, Türkiye'de rahat değiliz. (Suriye, 17, K)
24. Evet, Amerika'ya iş için. (Irak, 19, E)

Yukarıdaki yanıtlar analiz edildiğinde, farklı bir ülkeye göç etme isteğinin kişisel, toplumsal, ekonomik ve kültürel farklı sebeplerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların Türkiye dışında bir ülkeye göç etmek istemeyişinde ise Türkiye'nin Suriye ve Irak ile sınır komşu olması, benzer kültürel motiflere sahip olması, Müslüman bir ülke olması ve eğitim imkânı gelmektedir. Ayrıca katılımcıların bir kısmı tekrardan kendi ülkelerine dönmeyi arzulamaktadır.

Tablo 7 "Türkiye'deki komşuluk ve yardımlaşma ilişkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?"

	Frekans	Yüzde
Bugüne kadar Türk komşularımızdan ya da arkadaşlarımızdan bir yardım ve iyilik görmedik.	17	11,3
İlk geldiğimiz yıllarda yardım gördük ama artık yardım edilmiyor.	28	18,7
Hala bazı zamanlarda yardım ve iyilik görüyoruz.	53	35,3
Etrafımızdaki insanlar ilk günlerdeki gibi her zaman yardım ediyor, ihtiyaçlarımızı karşılıyor.	26	17,3
İhtiyacım olmadığı için hiç yardım almadım.	26	17,3
Total	150	100,0

Tablo 7'ye bakıldığında "Hala bazı zamanlarda yardım ve iyilik görüyoruz." cevap maddesi hariç diğerlerinin birbirlerine yakın frekanslara sahip olduğu görülmektedir. Toplum içerisinde sığınmacılara ilk geldikleri yıllarda İslami hassasiyetten neşet eden Ensar ruhunun hâkim olduğu, bu nedenle çok yardım yapıldığı, fakat Suriye'deki savaşın uzaması, devletin sığınmacılara banka kartı vererek nakit yardımlarda bulunduğu söylentisi ve Türkiye'de şehit haberlerinin artmasıyla beraber oluşan olumsuz 'Suriyeli algısı' sebebiyle yardımların azaldığı düşüncesi yer etmeye başlamıştır. Fakat veriler analiz edildiğinde "Bugüne kadar Türk komşularımızdan ya da arkadaşlarımızdan bir yardım ve iyilik görmedik." (% 11,3) ve "İhtiyacım olmadığı için hiç yardım almadım." (% 17,3) diyenlerin oranı % 28,6 gibi önemli bir rakamı bulmaktadır. Ayrıca "İlk geldiğimiz yıllarda yardım gördük ama artık yardım edilmiyor." diyerek kendilerine Türk halkının artık yardım etmediğini söyleyen katılımcıların % 18,7 de kaldığı, Türk halkı tarafından yardım görmeye devam eden katılımcıların % 52,6 gibi yüksek bir rakama sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu rakamlar her sığınmacıya Türk insanı tarafından yardım edilmediği gibi, öte yandan yardım yapılan kesimin ilk zamanlardaki kadar çok olmasa da yardımları görmeye devam ettiğini bize anlatmaktadır.

Tablo 8. “Türkiye’de yaşamının avantajları nelerdir, sizlere neler kazandırdı.(En büyük kazanıma 5, en düşük kazanıma 1 verecek şekilde sıralayınız.)”

	N	Ortalama
Can Güvenliği	133	4,09
Eğitim Fırsatı	133	3,53
Dinime, dilime ve ırkıma saygı gösterilmesi	133	2,75
İş imkânı, Para kazanma	133	2,33
Yeni arkadaşlar, komşular ve dostlar edindim	133	2,27

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcıların önemli bir kısmı için Türkiye’de yaşamının en önemli avantajı can güvenliğine (Ort: 4,09) kavuşmuş olmaları, savaşın korkularından uzak, emin bir hayat sürebilmeleridir. Katılımcıların yaşlarına ve Türkiye’de buldukları süreye bakıldığında her biri savaşın korkularını ve yıkımlarını hatırlayacak yaşadılar. Araştırmacılar, sığınmacılarla yaptığı görüşmelerde de her birinin mazilerinde savaşa ve göçe dair acı hatıraları olduğunu işitmiştir. Katılımcılar içerisinde birinci dereceden yakınına kaybedenlerin sayısı çok fazladır.

Yine katılımcıların yaş ortalamaları dikkate alındığında Türkiye’de yaşamının avantajı olarak eğitim fırsatını (Ort: 3,53) ikinci sırada seçmeleri doğaldır. Zira Türkiye, sığınmacıların özellikle ilk ve orta öğretim düzeyde eğitimlerini tamamlayabilmeleri için gerekli imkânları sağlamaktadır. Türkiye’deki ulusal mevzuat, aileleri uluslararası koruma talebinde bulunmuş çocuklar dâhil olmak üzere, tüm çocukların eğitim alma hakkını desteklemektedir. Devlet okulları ücretsizdir ve tüm mülteci çocukların bu okullara gitme hakkı vardır (unhcr.org/tr/eğitim, 2020).

Ayrıca sığınmacıların Türkiye’de yaşamının avantajı olarak ilk üç sırada gördükleri imkânlar Tablo 6’da ki alt yanıtlar ile benzeşmektedir. Can güvenliği ve eğitim fırsatı kadar, Türkiye’de İslam’ın canlılığını koruması, yaşanan bir din olması, dindaşları olan sığınmacıların diline ve ırkına karşı da bir hürmeti beraberinde getirmiştir.

Tablo 9. “Türk insanında gördüğümüz temel özellikleri yüksekte düşüğe doğru sıralayınız. (En çok gördüğünüz özelliğe 7, düşüğe 1 olacak şekilde sıralayınız)”

	N	Ortalama
Çalışkan	124	4,74
Dindar	124	4,35
Yardımsaver, anlayışlı	124	4,15
Adaletli	124	4,04
Doğru sözlü ve güvenilir	124	3,91
Menfaatçi, çıkarıcı	124	3,52
Kavgacı, Ayrımcı	124	3,27

Tablo 9'dan elde edilen bulgulara göre, katılımcılar Türk insanını öncelikle çalışkan (Ort. 4,74) olarak tanımlamaktadır. Yüz yüze görüşmelerde de Iraklı bir katılımcı, "kendi ülkelerinde babasının lokanta işlettiğini, iş yerini saat 11.00 gibi açıp 15.00 gibi kapattıklarını ve ekonomik durumlarının o dönemde gayet iyi olduğunu, Türkiye'deki çalışma saatlerinin çok yüksek olduğunu" ifade etmiştir.

Türk insanında görülen ikinci temel özellik ise dindar (Ort. 4,35) olmalarıdır. Neredeyse tamamı İslam ülkelerinden gelmiş sığınmacılar tarafından Türk insanının dindar olarak değerlendirilmesi, Türkiye'de dinin hala canlılığını koruduğunu göstermektedir. Tablo 6'da yer alan "Türkiye dışında bir ülkeye göç etmeyi ister miydiniz" sorusuna verilen cevaplar içerisinde, Türkiye'nin İslami bir ortama sahip olduğu inancı, Türk insanında görülen dindarlık vasfıyla da örtüşmektedir.

Ayrıca, yardımseverlik (4,15), adalet (Ort. 4,04) ve güven (3,91) gibi olumlu sıfatlar oldukça yüksek ortalamalara sahiptir. Türk halkını ifade eden yanıtlardan olumsuz iki madde ise son iki sırayı almaktadır. Şüphesiz sığınmacılarda Türkiye'ye göç ettikleri ilk yıllardan itibaren maddi ya da manevi çeşitli zorluklarla karşılaşmış, çevrelerindeki Türklerden iyiliklerin yanı sıra genelleştirilemeyecek düzeyde bir kesim tarafından ayrımcı bir muameleye, ötekileştirmeye maruz kalmışlardır (Aydemir ve Şahin, 2018: 53). Bu duruma rağmen, sığınmacıların zihinlerindeki Türk imajı oldukça olumlu görünmektedir.

Tablo 10. "Lütfen aşağıdaki boşlukları doldurunuz. Soruya cevap verirken Türkiye denilince aklınıza ne geldiğini, Türkiye'yi neye benzettiğinizi yazınız. Daha sonra neden bu benzetmeyi yaptığınızı bir ya da birkaç cümle ile açıklayınız."

Türkiye'de Yaşayan Ergen ve Genç Sığınmacıların "Türkiye" Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Kategorilere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları		
Türkiye Metaforu Kategorileri	f (%)	Türkiye Metaforları
Koruyucu, Kurtarıcı, Güvenli Yer Olarak Türkiye	23 (41,07)	Paslanmış Kılıç-Konak-Çiçek (3)-Ev(15)-Aile (3)-Güvenlikçi (10)-Kucak-(2)-Kapı-Dağ-Ay-Bayrak (2)-Emanetçi-Anne (4)-İkinci Vatan (2)-Vatan (2)-2. Ülkem-Ülkem-Şemsiye- Kahraman- Kurtarıcı (2)- Huzur-Kale-Ağaç (3)
İstikrarlı, Düzenli, Öğretici ve Gelecek Vadeden bir Yer olarak Türkiye	4 (7,14)	Cennet (7)-Kitap-İstikrar-Okul (4)
İnsani ve Dini Değerleri Taşıyan, İslam'ın Korunduğu Yer olarak Türkiye	17 (30,35)	Güneş (11)-Lokum-Melek (3)-Aslan-Güzellik-Merhametli- Işık- Avrupa-Ensar-Din-Dost- Makine(2)-Gül- Kardeş-Kılıç (2)- Terazi-Hâkim

Kısıtlayıcı Yer olarak Türkiye	12 (21,42)	Banka (2)-Kasa-Petekler-Gurbet (2)-Hapishane (2)-Karanlık-Karanlık Gece-Zindan-Dikenli Çiçek-Cimri-Hırsız-Bataklık
--------------------------------	------------	--

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, 119 katılımcı “Türkiye” kavramına ilişkin toplam 56 adet geçerli metafor üretmiştir. 36 metafor sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmiştir. Geriye kalan 20 metaforu temsil eden öğrenci sayısı 2 ile 15 arasında değişmektedir. Bu metaforlar 4 kavramsal kategori altında toplanmıştır. Türkiye’yi tanımlamada kullanılan metaforlar ve ait oldukları kategoriler ile kategorilere ait yüzde ve frekanslar tablo 10’da sunulmuştur. İlk 3 sırada yer alan metaforlar sırasıyla şunlardır: Ev (15 kişi), Güneş (11 kişi) ve Güvenlikçi (10 kişi). Tablo 10’da görüldüğü gibi sığınmacılar tarafından en çok tercih edilen “Koruyucu, Kurtarıcı, Güvenli Yer Olarak Türkiye” kategorisidir. Daha sonra sırasıyla “İnsani ve Dini Değerleri Taşıyan, İslam’ın Korunduğu Yer olarak Türkiye”, “Kısıtlayıcı Yer olarak Türkiye” ve “İstikrarlı, Düzenli, Öğretici ve Gelecek Vadeden bir Yer olarak Türkiye” kategorileri gelmektedir.

Bu kategorilere ait metaforlar ve sığınmacıların bu metaforları kullanma gerekçeleri şöyledir:

Kategori 1: Koruyucu, Kurtarıcı, Güvenli Yer Olarak Türkiye

Bu kategoriyi 60 katılımcı 23 metafor ile temsil etmektedir. Türkiye’yi koruyucu, kurtarıcı ve güvenli yer olarak gören sığınmacılar en çok ev (15), güvenlikçi (10) ve anne (4) metaforlarını kullanmışlardır.

Türkiye’yi herkesin kaynaştığı, yardımına koştuğu bir ev, aile gibi gören katılımcılar fikirlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

- Türkiye ev gibidir. Sevdiklerim yanımda ve güvendeyim. (Suriye, 17, E)
  - Türkiye ev gibidir. Onun çatısı altında sığındık. Irak, 27, E)
  - Türkiye ev gibidir. Birinin sorunu olduğunda herkes elinden geleni yapıyor. (Irak, 15, K)
  - Türkiye ev gibidir. Bizi ülkeye aldılar, bize bir ev bir okul verdiler. Burada bizi sevmeyenler olsa da yardım edenler oldu. (Suriye, 14, K)
  - Türkiye konak gibidir. Gelene gidene kapısı açık. (Irak, 18, E)
  - Türkiye çiçek gibidir. Kimse kimseye karışmıyor. Çok rahat bir ülke, yeşilliklerle dolu güzel bir ülke. (Suudi Arabistan, E, 16)
  - Türkiye anne gibidir. İhtiyacı olan herkese kucağını açar. (Suriye, 17, K)
  - Türkiye 2. Ülkem gibidir. Küçük olduğumda Suriye’deydim. Şimdi büyüdüğüm yer burası. Savaştan kaçtık ve bizi ülkenize aldığınız için teşekkür ederiz. (Suriye, 14, K)
- Ülkelerindeki iç savaş ve zorlu bir göç yolculuğu sonrası Türkiye’yi zalimlere karşı bir kurtarıcı ve güvenli yer olarak gören sığınmacılar düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir.
- Türkiye ağaç gibidir. Dallarında biz koruduk kendimizi, bize sahip çıktı bu ülke bizim ülkemizde savaş çıktıktan sonra. (Irak, 19, E)

- Türkiye ağaç gibidir. Altında farklı ülkelerden Müslümanların birleştiği yer ve Türk insanları ağaç gibi ayakta duruyorlar. (Afganistan, 17, E)
- Türkiye dağ gibidir. Her zaman yüksek yerlerdedir. (Suriye, 17, E)
- Türkiye paslanmış kılıç gibidir. Dışarıdan ne kadar kötü görünse de yapısı ve özü sağlamdır. (Suriye, 15, E)
- Türkiye kale gibidir. Hiçbir kötülüğün karşısında yıkılmıyor. (Suriye, 18, K)
- Türkiye bayrak gibidir. Gölgesinde herkes kalıyor. (Afganistan, 14, K)
- Türkiye güvenlikçi gibidir. Türkiye'ye geldim ve canım kurtuldu. (Irak, 15, K)
- Türkiye güvenlikçi gibidir. Ülkemizde görmediğimiz güveni burada görüyoruz. (Irak, 16, K)
- Türkiye anne gibidir. Bize kucak açtı, kalbi bazen sert bazen de yumuşak. (Suriye, 17, K)
- Türkiye anne gibidir. Herkesi kucağına aldı. Türkiye'yi çok seviyorum. (Suriye, K)
- Türkiye ikinci vatan gibidir. Güvenliğimi sağladı ve kapıları bize açtı. (Suriye, 17, K)

Kategori 2: İstikrarlı, Düzenli, Öğretici ve Gelecek Vadeden bir Yer olarak Türkiye

Bu kategoriyi 13 katılımcı 4 metafor ile temsil etmektedir. Türkiye'yi istikrarlı ve gelecek vadeden bir ülke olarak gören katılımcılar en çok cennet (7) ve okul (4) metaforlarını kullanmışlardır. Katılımcılar düşünceleri şu şekilde ifade etmişlerdir.

- Türkiye okul gibidir. Türkiye'den çok şeyler öğrendim. Mesela yeni bir dil öğrendim, insanlara karşı nasıl davranılacağını öğrendim. Artık kendime daha fazla güvenmeye başladım. (Suriye, 14, K)
- Türkiye istikrar gibidir. Oturmuş bir düzen var. (Irak, 15, K)
- Türkiye cennet gibidir. Bizim ülkemizde yaşadığımız ve gördüğümüz sıkıntılara bakınca burası cennet sayılır. (Irak, 27, E)
- Türkiye kitap gibidir. İçinde farklı kültüre sahip insanları var. (Irak, 16, E)

Kategori 3: İnsani ve Dini Değerleri Taşıyan, İslam'ın Korunduğu Yer olarak Türkiye

Bu kategoriyi 31 katılımcı 17 metafor ile temsil etmektedir. Türklerin insani ve toplumsal değerlerinin ve İslam'a olan bağlılıklarının, Müslümanlara sahip çıkışlarının ön plana çıktığı bu kategoride en çok güneş (11) ve melek (3) metaforları kullanılmıştır.

Türkiye'yi İslam'ın koruyucusu ve Müslümanların birleştiği bir yer olarak gören sığınmacılar düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

- Türkiye merhametli gibidir. Müslüman kardeşlerini en iyi anlayandır. (Afgan 17, K)
- Türkiye ışık gibidir. Ümitsiz insanların ümidi oldu, yolları aydınlatan ışık gibi yolundan şaşanlara hakkı, doğru yolu gösterdi. (Irak, 18, K)
- Türkiye Ensar gibidir. Mazlumları yalnız bırakmadı ve Müslüman bir devlet olduğu için dinime ve inançlarıma kötü bir söz duymadım. Hâlbuki Avrupa devletlerinden birine

gitseydim kesin zorluk çekeceğim, rahat bir şekilde İslami kıyafetlerimle gezebiliyorum sokakta. Türkiye’de can güvenliğimden önce ve daha önemli olan şey benim için budur. Özetle dinimin şartlarını ve ibadetlerimi kolayca yapabilmek. (Suriye, 18, K)

- Türkiye güneş gibidir. Avrupa’ya İslam ışığı verir. (Irak, 16, E)
- Türkiye güneş gibidir. Bütün Müslümanlara ışık veriyor. (Irak, 18, E)
- Türkiye din gibidir. İçinde çok cami var. (Irak, 17, E)

Kimi katılımcılar ise Türklerin insani özelliklerine ve toplumsal olaylardaki duruşlarına göre metafor ürettiler. Bu konuda sığınmacılar düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir.

- Türkiye kılıç gibidir. Kılıç gibi adaletli. (Irak, 16, E)
- Türkiye makine gibidir. Çok çalışkan. (Irak, 18, E)
- Türkiye terazi gibidir. Türkiye’de adaleti en önemli şey olarak gördüm. (Irak, 17, E)
- Türkiye lokum gibidir. Türkler tatlı insanlar. (Fas, 27, K)
- Türkiye hâkim gibidir. Adaleti severler. (Irak, 16, E)
- Türkiye güneş gibidir. Bizim geleceğimize ışık tutuyor. (Irak, 16, E)
- Türkiye kılıç gibi ne zaman bir zalim musallat olsa onu anında keser. (Suriye, 17, E)
- Türkiye melek gibidir. Yabancılara yardım ederler. (Irak, 15, K)

Kategori 4: Kısıtlayıcı ve Ayrımcı Yer olarak Türkiye

Bu kategoriyi 15 katılımcı 12 metafor ile temsil etmektedir. En çok banka (2), gurbet (2) ve hapisane (2) metaforları kullanılmıştır.

Tablo 9’da katılımcıların zihnindeki Türk imajı analiz edilirken sayıları az da olsa kimi sığınmacıların yaşadıkları talihsiz tecrübelerden dolayı Türk insanı hakkında olumsuz kanaatlere sahip olabileceklerinden bahsedilmişti. Bu kategoride de Türkiye’yi çıkarıcı, ayrımcı bir ülke olarak gören sığınmacıların düşüncelerine yer verilmiştir.

- Türkiye banka gibidir. Herkes kendi menfaatine bakıyor. Her şey parayla geçiyor. (Irak, E, 18)
- Türkiye kasa gibidir. İçini doldurmadan işini yaptırılmazsın. (Irak, 19, E)
- Türkiye petekler gibidir. Gaz, su ve elektrik olmazsa seni ısıtmaz. (Irak, E)
- Türkiye dikenli çiçek gibidir. Dikenli çiçeklere bakınca çok güzel görünür ama dokununca canını yakabilir. Aynı şekilde Türkiye çok güzel bir ülkedir ama burada yaşamak birçok yönden yorucudur. (Somali, 23, K)
- Türkiye hırsız gibidir. Bizden çok para çalındı ve boşa gitti. (Irak, K)
- Türkiye banka gibidir. Para verdiğimizde daha iyi çalışır. Irak, K)

Kimi katılımcılar ise kendilerini Türkiye’ye hapsedilmiş hissetmekte, gurbet acısı yaşamakta ya da göç etmenin sorumluluğunu Türkiye’ye yüklemektedir. Bu konuda sığınmacılar düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir.

- Türkiye gurbet gibidir. Vatanımı çok özledim. (Irak, 17, E)
- Türkiye, hapisane gibidir. Dışarı çıkamıyorum, burada darlanıyorum. (Irak, 27, E)
- Türkiye zindan gibidir. Ülkemizi daha iyi görüyorum ve oraya dönmek istiyorum. (Irak, 19, E)
- Türkiye hapisane gibidir. Ailemden, akrabalarımın ayırdılar, vatanımdan ayırdılar. (Suriye, 16, E)

• Türkiye karanlık gece gibidir. Buraya geldiğimizden beri huzur görmedim. (Irak, 27, E)

Sonuç

Araştırma, Ankara ili Mamak ve Altındağ ilçeleri örneğinde, yaşları 14 ile 27 arası olan 156 sığınmacı ergen ve genç ile gerçekleştirilmiştir. Çoğunlukla ülkelerindeki iç savaş sebebiyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan sığınmacıların, yaşadıkları süre boyunca zihinlerinde oluşmuş Türk imajını ve Türkiye algısını ve Türkiye'deki yaşantılarını ve kazanımlarını ölçmeyi konu edinen bu çalışma neticesinde dikkate değer sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre sığınmacıların çoğunluğu (% 86,9) Türkiye dışında bir ülkeye göç etmek istememektedir. Bunun kişisel sebepleri olduğu gibi, coğrafi, kültürel ve dini arka planı da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Türk halkının misafirperverliği ve yardımseverliği de önemli bir etkidir. Zira Türkiye'de komşularından yardım görmeye devam eden sığınmacıların oranı % 52'dir.

Sığınmacılar Türkiye'de yaşıyor olmanın en önemli avantajı olarak can güvenliğini görmektedir. Zira katılımcıların yaşlarına ve Türkiye'de buldukları süreye bakıldığında her biri savaşın korkularını ve yıkımlarını hatırlayacak yaşadadır. Yine Türkiye'deki eğitim fırsatları ve inanca ve mukaddesata olan hürmet, sığınmacılar açısından önemli kazanımlar olarak puanlanmıştır.

Ayrıca sığınmacılar Türkleri en çok çalışkan ve dindar olarak değerlendirmiştir. Zira sığınmacıların Türkiye'ye uyum sağlamalarında, burayı dinine bağlı ve tüm dünya Müslümanlarının temsilcisi bir ülke olarak algılamaları da önemli rol oynamaktadır. Türklerde görülen çıkarıcı, ayrımcı ve kavgacı gibi olumsuz özellikler en düşük ortalamalara sahip olmuştur.

"Türkiye" metaforundan elde edilen bulgulara göre ise, 119 katılımcı "Türkiye" kavramına ilişkin toplam 56 adet geçerli metafor üretmiştir. İlk 3 sırada sırasıyla ev (15 kişi), güneş (11 kişi) ve güvenlikçi (10 kişi) metaforları gelmektedir. Sığınmacılar tarafından en çok tercih edilen "Koruyucu, Kurtarıcı, Güvenli Yer Olarak Türkiye" kategorisidir. Daha sonra sırasıyla "İnsani ve Dini Değerleri Taşıyan, İslam'ın Korunduğu Yer olarak Türkiye", "Kısıtlayıcı Yer olarak Türkiye" ve "İstikrarlı, Düzenli, Öğretici ve Gelecek Vadeden bir Yer olarak Türkiye" kategorileri gelmektedir.

Türkiye metaforu sorusunun dikkat çekici sonuçları olmuştur. Katılımcılar, 44 adet olumlu metafor, 12 adet olumsuz metafor üretmişler. "Kısıtlayıcı Yer olarak Türkiye" kategorisi tamamen olumsuz metaforlardan ve yargılardan oluşmaktadır. Bu kategoride en çok metafor üreten katılımcılar Iraklı sığınmacılar olmuştur.

Şüphesiz bu araştırmayı anlamlı hale getirmek için aynı anket formunun Türk halkına uyarlanarak karşılaştırmalı veriler elde etmek ve yorumlamak gerekmektedir. Zira zorunlu kitlesel göçe maruz kalan sığınmacılar ile Türk halkının karşılıklı olarak birbirini anlayabilmesi, her iki tarafı memnun edecek sosyal politikaların üretilmesine katkı

sağlayacaktır. Türkler ve sığınmacılar arasındaki coğrafi, tarihi, kültürel ve dini yakınlık, istenirse ve çaba gösterilirse büyük fırsatlara dönüştürülebilir. Maalesef, Türkler arasında bütün sığınmacıların Türk devletinden yüksek miktarda parasal destek aldığını düşünenler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra sığınmacılar arasında da, farklı dünya ülkelerinin, kendilerine bol miktarda insani yardımda bulduklarını ama Türk resmi makamlarının bunun ancak küçük bir kısmını kendilerine aktardıkları yönünde yetkili makamlarla ilgili yanlış bir düşünce ve kanaate sahip olanlar bulunmaktadır (Aydemir ve Şahin, 2018: 141). Yapılması gereken, bu alanda yapılan nitel ve nicel çalışmaların sonuçlarının uzman kişilerce değerlendirilerek, başta okullar olmak üzere her türlü sosyal mecrada uygulanabilecek sosyal politikalar üretmek olacaktır.

Kaynakça

- Arıkan, Duygu vd.. "Çocukluk Dönemlerinde Büyüme ve Gelişme". *Pediatric Hemşireliği*. Ed. Zeynep Conk vd., Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi, 2013.
- Atkinson, Rita L. vd.. *Psikolojiye Giriş*. çev. Yavuz Alogan. Ankara: Arkadaş Yayınevi, 4. Baskı, 2008.
- Aydemir, Salih & Şahin, Mehmet Cem. "Zorunlu-Kitlesele Göç Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar Örneği". *Dini Araştırmalar* 21/53 (Ocak - Haziran 2018)
- Bahadır, Abdülkerim. *Ergenlik Döneminde Dini Şüpheler ve Tereddütler*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1994.
- Bal, Hüseyin. *Kent Sosyolojisi*. 5. Baskı. Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları, 2011.
- Balat, Gülden Uyanık & Akman, Berrin. "Lise Öğrencilerinin Psikolojik Durumlarının Sosyo Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi". *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi* 13/1 (2006), 3-12.
- Can, Burhanettin. "Geleceğin Dünyasını İnşa Edecek Bir Nesil: Kur'an Nesli ve Genç Öncüler". *Umran Dergisi* 223. (Mart 2013) 24-30.
- Çebi, Sezgin - Şahin, Yelda Akıllı. "Türkiye'de Gençliğin İnternet Üzerinden Katılımı Özelinde Genç Siyasallığı ve Müzakereci Demokrasi". *Katılımın "E-Hali": Gençlerin Sanal Âlemi*. der. Aslı Telli Aydemir. İstanbul: 2011.
- Demirel, Bekir Ali. "Doğu'da Göçün Temelleri". *Pivolka* 3/14 (2004).
- Develioğlu, Ferit. "Genç". *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Doğu Yayınevi 1970.
- Dinçel, Esen. *Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri Ve Psikolojik Problemler*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Ermiş, Ali. *Ergenlerin Deizm Algısına Dair Sosyolojik Bir Araştırma (Çankaya Örneği)*, Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Gür, Bekir Sıddık vd.. *Türkiye'nin Gençlik Profili*. Ankara: SETA, 2012.
- Hurlock, Elisabeth B.. "Ergenlikte Beden Gelişimi". çev. Gülseren Günce. *Egemenlik Psikolojisi*. ed. Bekir Onur. Ankara: Hacettepe-Taş Kitapçılık, 1987.
- Kula, Naci. "Gençlik Döneminde Kimlik ve Din". Hayati Hökeleklili *Gençlik, Din ve Değerler Psikolojisi*. der. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002
- Selçuk, Ziya. *Gelişim Ve Öğrenme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 10. Baskı, 2004.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi, 9. Basım, 1999.

- Kızıltepe, Zeynep. "İçerik Analizi". Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları. ed. Fatma Nevra Seggie. Yasemin Bayyurt. Ankara: Anı Yayıncılık, 1. Baskı, 2015.
- Özyakışır, Deniz. *Göç-Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları, 1. Basım, 2013.
- Senemoğlu, Nuray. *Gelişim, Öğrenme Ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Spot Matbaacılık, 1997.
- Steinberg, Laurence. *Ergenlik*, Ankara: İmge Kitabevi, 2007.
- Steiner, Hans - Feldman, Shirley. "Genel Prensipler Ve Özel Problemler". *Ergen Terapisi*. ed. Hans Steiner. İstanbul: Prestij Yayınları, 2008.
- Şener, Sami. *Türkiye'de Gençlik*. İstanbul: İnkılâp Yayınları, 2013.
- Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Genişletilmiş 10. Baskı, 2016.
- Türk Dil Kurumu. "Göç". *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 10. Baskı, 2009.
- Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim 20 Şubat 2020. <http://www.tdk.gov.tr>
- <https://www.unhcr.org/tr/egitim>. Erişim 15 Şubat 2020.

